

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 515/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. A., B., zastúpenej advokátkou JUDr. M. H., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva nebyť odňatá zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 73/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. A. odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2013 doručená sťažnosť Ing. I. A., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva nebyť odňatá zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 73/2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Ing. J. A., A. (ďalej len „navrhovateľ“), doručil 25. júla 2011 okresnému súdu proti sťažovateľke žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Navrhovateľ a sťažovateľka boli manželmi, pričom okresný súd ich manželstvo s právoplatnosťou k 14. aprílu 2011 rozviedol. Ešte predtým s právoplatnosťou k 19. septembru 2006 bolo Okresným súdom Bratislava V zrušené ich bezpodielové spoluvlastníctvo.

Vo svojom vyjadrení doručenom okresnému súdu 27. marca 2012 sťažovateľka namietala miestnu príslušnosť okresného súdu na konanie sp. zn. 5 C 73/2011, keďže nehnuteľnosti, spoluvlastníctvo ku ktorým má byť podľa návrhu navrhovateľa zrušené a vyporiadané, nie sú situované v územnom obvode pôsobnosti okresného súdu (jedna z predmetných nehnuteľných vecí je dokonca na území Š.). Sťažovateľka preto okresnému súdu s poukazom na § 88 ods. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) navrhla postup podľa § 105 ods. 2 OSP, resp. vo vzťahu k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v zahraničí navrhla zastavenie konania pre nedostatok právomoci slovenských súdov.

Okresný súd napriek tomu nariadil a 4. októbra 2012 aj uskutočnil pojednávanie, na ktorom sťažovateľka vzniesla námietku zaujatosti konajúceho sudcu.

Okresný súd predložil vec nariadenému Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý mu 28. decembra 2012 vrátil vec bez rozhodnutia o námietke zaujatosti *„ako nesprávne predloženú“*. Krajský súd s poukazom na povinné zákonom predpísané náležitosti námietky zaujatosti konštatoval, že sťažovateľka *„v podaní síce uviedla, proti komu námietka smeruje, absentuje však, kedy sa o dôvode vylúčenia... dozvedela a napriek tomu, že... podrobne rozviedla dôvod, pre ktorý má byť zákonný sudca vylúčený, takýto dôvod neobstojí, nakoľko priamo Občiansky súdny poriadok ustanovuje v § 14 ods. 3 O. s. p. nemožnosť vylúčenia sudcu pre jeho postup v konaní o prejednávanej*

veci“. Podľa krajského súdu tak okresný súd „na námietku nemal vôbec prihliadať, a teda ani vec predkladať nadriadenému súdu“.

Okresný súd následne pokračoval v konaní a uznesením č. k. 5 C 73/2011-130 z 22. apríla 2013 nariadil znalecké dokazovanie na účel ocenenia sporných nehnuteľností a ustanovil znalca.

Sťažovateľka následne 13. mája 2013 doručila okresnému súdu „Námietky... proti postupu Okresného súdu... pri nariadení znaleckého dokazovania...“.

Po vypracovaní znaleckého posudku ustanoveným znalcom okresný súd nariadil na 17. september 2013 pojednávanie.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka namieta, že konanie o žalobe jej bývalého manžela „neprebíha pred zákonným sudcom, pretože takýmto zákonným sudcom nie je sudca tohto súdu JUDr. M. R. V prípade zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k 2- izbovému bytu B. je vecne a miestne príslušným súdom Okresný súd Bratislava V... V prípade pozemku v obci N. zákonným sudcom je zase sudca určený rozvrhom práce Okresného súdu Martin... Sudca Okresného súdu Malacky JUDr. M. R. nie je zákonným sudcom ani pri prejednávaní žaloby týkajúcej sa zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti v Š., pretože žiaden súd na Slovensku nemá právomoc konať a rozhodnúť o tejto veci. Bráni mu v tom čl. 22 ods. 1 nariadenia Rady Európskej únie č. 44/2001, ktoré má priame účinky.“.

Vzhľadom na citovanú argumentáciu sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5C 73/2011 porušuje základné právo sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Okresný súd Malacky je povinný sťažovateľke uhradiť trovy konania vo výške 331,13 eur do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezov k rukám advokátky JUDr. M. H., advokátska kancelária H., B.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd posudzujúc sťažnosť podľa jej obsahu dospel k záveru, že bola vzhľadom na princíp subsidiarity podaná predčasne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie

ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresný súd v sťažovateľkou označenom konaní dosiaľ meritórne nerozhodol. V konaní o žalobe navrhovateľa o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bude mať sťažovateľka aj po ukončení prvostupňovej fázy prípadným meritórnym rozsudkom možnosť pred všeobecnými súdmi uplatniť svoje procesné práva, ktoré sú spôsobilé účinne chrániť jej základné právo podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. To platí tak pre odvolacie konanie [§ 221 ods. 1 písm. a) a g) OSP], ako aj pre konanie o prípadnom dovolaní sťažovateľky [§ 237 písm. a) a g) OSP].

V tomto štádiu konania preto nemôže ústavný súd vstupovať do jurisdikcie všeobecných súdov a riešiť otázku, či v tejto veci rozhodoval zákonný sudca.

Podľa doterajšej judikatúry o práve na zákonného sudcu (napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 161/08, II. ÚS 136/08, III. ÚS 605/2012) ak vo veci rozhodoval nezákonný sudca, účastník sa môže za splnenia zákonných predpokladov brániť proti porušeniu tohto jeho práva podaním odvolania, resp. dovolania. Z uvedeného dôvodu princíp subsidiarity bráni ústavnému súdu preskúmať sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu. Preto bolo potrebné sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2013